

Privata utförare av kommunal verksamhet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition 2013/14:118 Privata utförare av kommunal verksamhet. I propositionen föreslås ändringar i kommunallagen (1991:900). Syftet med ändringarna är att förbättra uppföljningen och kontrollen av privata utförare och att öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet. I propositionen föreslås också konsekvensändringar i viss annan lagstiftning.

Regeringen föreslår att begreppet kommunala entreprenader i kommunallagen ersätts med begreppet privat utförare. En privat utförare ska betyda en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. Med en privat utförare avses inte kommunala företag.

Regeringen bedömer i propositionen att kommuner och landsting är huvudmän för de kommunala angelägenheter som överlämnas till privata utförare.

I propositionen föreslås att det införs en uttrycklig skyldighet för kommuner och landsting att kontrollera och följa upp den verksamhet som bedrivs av privata utförare. Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med övergripande mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

Vidare föreslås att det införs en ny generell informationsskyldighet som innebär att information om samtliga utförare ska lämnas när enskilda kan välja mellan olika utförare av den kommunala nämndens tjänster. Kommuner och landsting ska åläggas att genom avtal tillförsäkra sig information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i den verksamhet som lämnats över till privata utförare. Fullmäktige ska även se till att kommunala företag ger allmänheten insyn i sådan verksamhet som de överlämnat till privata utförare.

Den ändring i kommunallagen som rör kommunernas och landstingens informationsskyldighet föreslås träda i kraft den 1 juli 2015 och övriga lagändringar den 1 januari 2015.

I en motion (SD) som väckts med anledning av propositionen yrkas ett tillkännagivande om att utreda hur huvudmannaskapet kan förtydligas i bl.a. kommunallagen.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionen.

I betänkandet finns en reservation (SD) och ett särskilt yttrande (V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden	11
Privata utförare av kommunal verksamhet	11
Det kommunala huvudmannskapet	17
Reservationen	20
Det kommunala huvudmannskapet, punkt 2 (SD)	20
Särskilt yttrande	21
Privata utförare av kommunal verksamhet (V)	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Propositionen	22
Följdmotionen	22
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Privata utförare av kommunal verksamhet**

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i kommunallagen (1991:900),
2. lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade,
3. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
4. lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125),
5. lag om ändring i ellagen (1997:857),
6. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
7. lag om ändring i naturgaslagen (2005:403),
8. lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:118 punkterna 1–8.

2. **Det kommunala huvudmannaskapet**

Riksdagen avslår motion

2013/14:K21 av Per Ramhorn (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 8 maj 2014

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Björn von Sydow (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elinderson (M), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V) och Montaser Eneim (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 11 oktober 2012 att uppdra åt en särskild utredare att föreslå en modernisering av kommunallagen. Utredningen, som tog sig namnet Utredningen om en kommunallag för framtiden, överlämnade den 28 juni 2013 delbetänkandet *Privata utförare – kontroll och insyn* (SOU 2013:53).

Delbetänkandet har remissbehandlats. Lagrådet har yttrat sig över lagförslagen.

Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Bakgrund

Den kommunala verksamheten

Huvuddelen av den offentliga välfärden tillhandahålls medborgarna av kommuner och landsting. De grundläggande ramarna för hur den kommunala organisationen ska fungera anges i kommunallagen (1991:900), förkortad KL.

I KL regleras allmänna befogenheter, organisation och verksamhetsformer, de förtroendevalda, fullmäktige, styrelser och nämnder, ekonomisk förvaltning, revision och laglighetsprövning av kommunala beslut.

Uppdraget för kommuner och landsting definieras av den allmänna kompetensen och den specialreglerade kompetensen. Den allmänna kompetensen innebär enligt 2 kap. 1 § KL att kommuner och landsting själva får ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunen eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan. Den specialreglerade kompetensen utgår från 2 kap. 4 § KL som anger att det finns särskilda föreskrifter om kommunernas och landstingens uppgifter på vissa områden.

Rättsliga förutsättningar för att lämna över verksamhet till privata utförare

Regeringsformen

I 12 kap. 4 § regeringsformen (RF) anges att förvaltningsuppgifter kan överlämnas till kommuner. Förvaltningsuppgifter kan även överlämnas åt andra juridiska personer och enskilda individer. Om uppgiften innefattar myndighetsutövning får ett överlämnande endast göras med stöd av lag.

Kommunallagen

I 3 kap. 16 KL anges att kommuner och landsting efter beslut av fullmäktige får lämna över vården av en kommunal angelägenhet, för vars handhavande särskild ordning inte föreskrivits, till ett aktiebolag, ett handelsbolag, en ekonomisk förening, en ideell förening, en stiftelse eller en enskild individ. I bestämmelsen påpekas också att vården av en angelägenhet som innefattar myndighetsutövning enligt 12 kap. 4 § RF endast får överlämnas om det finns stöd för detta i lag.

En grundläggande princip är att den verksamhet som lämnas över till ett privaträttsligt subjekt ska falla inom den kommunala kompetensen och att risken för kompetensöverskridande vid verksamhetens utövande ska vara ringa.

Överlämnande av specialreglerad verksamhet

Många av de uppgifter som kommunerna och landstingen ansvarar för regleras i speciallagstiftning.

Socialtjänsten

Kommunen får enligt 2 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) sluta avtal med annan om att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse lämnas över till ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ.

Ett landsting eller en kommun får med bibehållet ansvar sluta avtal med någon annan om att tillhandahålla insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Hälso- och sjukvården

Landstingen

Av 3 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), förkortad HSL, framgår att varje landsting ska erbjuda en god hälso- och sjukvård bl.a. åt dem som är bosatta inom landstinget. Hälso- och sjukvården behöver dock inte utföras i offentlig regi med undantag för psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård. Ett landsting får enligt 3 § tredje stycket HSL sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget ansvarar för enligt HSL. En uppgift som innefattar myndighetsutövning får dock inte överlämnas till ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ.

Kommunerna

Även kommunerna har ett visst ansvar för hälso- och sjukvård enligt HSL. Varje kommun ska enligt 18 § första stycket HSL erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som bor i särskilda boendeformer för äldre eller i en särskild bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning. En kommun får enligt 18 § andra stycket HSL även i övrigt erbjuda dem som vistas i

kommunen hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård). När det gäller hemsjukvården är det landstingen som har det primära ansvaret för verksamheten. Ett landsting kan dock enligt 18 § tredje stycket HSL träffa avtal med kommunerna inom landstinget om att kommunerna ska ta över hela eller delar av ansvaret. Regeringens mål är att enhetligt huvudmannaskap för hemsjukvården ska vara på plats 2014 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 9 s. 200 f.).

Tandvården

Varje landsting ska enligt 5 § första stycket tandvårdslagen (1985:125) erbjuda en god tandvård åt bl.a. dem som är bosatta inom landstinget. Vad som gäller landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting. Den tandvård som landstinget bedriver benämns folktandvård. Ett landsting får enligt 5 § tredje stycket tandvårdslagen sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget och dess folktandvård ansvarar för enligt tandvårdslagen. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ.

Räddningstjänsten

En kommun ska enligt 3 kap. 7 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ansvara för räddningstjänst inom kommunen, om det inte är fråga om statlig räddningstjänst. Den personal som ingår i en kommuns räddningstjänst ska enligt 3 kap. 15 § första stycket samma lag vara anställd i den egna eller i en annan kommun eller i ett kommunalförbund. Det är inte tillåtet för en kommun att överlåta hela ansvaret för räddningstjänsten på ett enskilt organ, och kommunen har ansvaret för ett räddningsingripande även om det utförs av någon annan på grund av avtal.

Allmänna vattentjänster

Enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster är kommunerna skyldiga att under vissa förutsättningar tillgodose behovet av vattentjänster genom allmänna va-anläggningar. En privat utförare kan enligt lagen inte bli huvudman. Med huvudman avses den som äger en allmän va-anläggning. Huvudmannen kan dock upplåta åt en privat utförare att sköta driften av anläggningen.

Kommunal parkeringsövervakning

Ett exempel på lagstöd för att lämna över förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning är lagen (1987:24) om kommunal parkeringsövervakning m.m.

Skolväsendet

Kommunerna är enligt 2 kap. 2 § första stycket skollagen (2010:800) huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola,

gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna, utbildning i svenska för invandrare och fritidshem, om inte annat följer av 4 §. Där anges att staten är huvudman för specialskolan och sameskolan samt förskoleklass och fritidshem vid en skolenhet med specialskola eller sameskola.

Enskilda får, enligt 2 kap. 5 § första stycket skollagen, efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem. Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet. Ett godkännande medför också en rätt till bidrag från elevens hemkommun. Bidragsfinansierad enskild verksamhet som nämnts ovan ska inte sammanblandas med entreprenad. Kommuner, landsting och enskilda huvudmän får enligt bestämmelserna i 23 kap. skollagen med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person om att utföra vissa uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet (entreprenad). Undervisning på entreprenad är endast tillåten i gymnasieskolan om den avser karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil och för modersmålsundervisning i fristående skolor (23 kap. 4 § skollagen).

Uppföljning och kontroll av privata utförare

Om en kommun eller ett landsting anlitar en privat utförare för en viss uppgift som annars skulle ha utförts i egen regi har kommunen eller landstinget kvar huvudmannaskapet. Kommunen eller landstinget har därigenom också kvar det övergripande ansvaret för verksamheten och ska se till att den anlitate privata utföraren uppfyller de bestämmelser som gäller för verksamheten.

Innan en kommun eller ett landsting lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till en privat utförare ska fullmäktige, enligt 3 kap. 19 § KL, se till att kommunen respektive landstinget tillförsäkras en möjlighet att kontrollera och följa upp verksamheten. Detta är en nödvändig förutsättning för att nämnderna ska kunna leva upp till sitt verksamhetsansvar.

Nämndernas ansvar för uppföljning och kontroll framgår av 6 kap. 7 § KL. Enligt bestämmelsen ska nämnderna var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

I 3 kap. 19 § KL anges inte i detalj hur kontrollen och uppföljningen av överlämnad verksamhet ska garanteras, endast att kommunen och landstinget ska se till att de tillförsäkras en sådan möjlighet. Här finns enligt förarbetena ett utrymme att lokalt anpassa kraven till olika typer av verksamhet.

Skillnader mellan verksamhet i egen regi och verksamhet som bedrivs av privata utförare

I propositionen anges att ett beslut att lämna över verksamhet till privata utförare får flera konsekvenser. Några av de konsekvenser som nämns i propositionen är följande.

Reglerna om laglighetsprövning i KL är endast tillämpliga på beslut av kommuner och landsting. Ett överlämnande av verksamheten till privata utförare innebär alltså att möjligheten till laglighetsprövning av beslut som tidigare fattades av nämnden eller inom förvaltningen går förlorad.

Offentlighetsprincipen gäller i princip inte för privata aktörer som alltså kan vägra att lämna ut en handling. En sådan vägran kan heller inte överklagas till domstol. Ett antal privata organ, som anges i bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, omfattas dock av tryckfrihetsförordningens (TF) regler om rätten att ta del av allmänna handlingar. Detta gäller om den aktuella handlingen hör till den verksamhet som särskilt anges i bilagan.

Reglerna om sekretess i OSL gäller i princip inte verksamhet som bedrivs av privata utförare. Däremot finns det i socialtjänstlagen, LSS, patientsäkerhetslagen (2010:659) och skollagen bestämmelser om tystnadsplikt för personer inom privatdriven verksamhet inom socialtjänsten, LSS-verksamhet, hälso- och sjukvård och enskilt bedriven skolverksamhet.

Bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i TF och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) ska tillämpas av myndigheter och andra allmänna organ i förhållande till enskilda. Den s.k. meddelarfriheten är en del av den reglering som avser att förverkliga offentlighetsprincipen. Meddelarfriheten innebär bl.a. att det i viss utsträckning är möjligt att straffritt lämna annars sekretessbelagda uppgifter till massmedier för publicering. Meddelarfriheten är en del av meddelarskyddet, som dels ger meddelaren en rätt till anonymitet, dels förbjuder myndigheter och andra allmänna organ såväl att efterforska vem som har lämnat ett meddelande för publicering (efterforskningsförbudet) som att vidta åtgärder som medför negativa konsekvenser för meddelaren, t.ex. uppsägning eller disciplinpåföljd (repressalieförbudet). Efterforsknings- och repressalieförbuden gäller dock endast ingrepp från det allmännas sida. Privat anställda omfattas som huvudregel inte i förhållande till sin arbetsgivare av det skydd som förbuden ger. Till skillnad från kommuner och landsting kan privata utförare i avtal med de anställda också begränsa de anställdas möjligheter att uttala sig i medier m.m. Utredningen om meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet lämnade den 4 december 2013 ett betänkande (SOU 2013:79) med förslag till en ny lag för att stärka meddelarskyddet för dem som är verksamma inom offentligt finansierad, enskilt bedriven verksamhet i vård, skola och omsorg.

Justitieombudsmannen (JO) och Justitiekanslern (JK) har för riksdagens respektive regeringens räkning tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Varken JO eller JK har som huvudregel rätt att utöva tillsyn över privata

utförare, såvida det inte avser en förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning.

Privata utförare omfattas inte heller av de kompetensbegränsningar som gäller för kommuner i fråga om att engagera sig på näringslivsområdet, vilket medför att de kan tillhandahålla tilläggstjänster och därmed öka samordningsvinster och driftsfördelar som en kommunal verksamhet inte kan eller får tillhandahålla.

Utskottets överväganden

Privata utförare av kommunal verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar lagförslagen i propositionen.

Propositionen

Begreppet privata utförare

I kommunallagen (1991:900), förkortad KL, föreslår regeringen att begreppet kommunala entreprenader ersätts med begreppet privat utförare. En privat utförare definieras som en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet.

Regeringen skriver att från ett medborgarperspektiv är det viktigt att uttrycken som används i KL är begripliga för allmänheten. Begreppet entreprenad leder enligt regeringen tanken till att det är upphandlingar inom främst den tekniska sektorn som avses, vilket inte är fallet. Enligt regeringens mening ska i stället begreppet privata utförare användas. En privat utförare är en helt privat aktör utan kommunalt ägande som har hand om vården av en kommunal angelägenhet enligt 3 kap. 16 § KL.

Regeringen vill i sammanhanget betona att även idéburna organisationer och kooperativa föreningar kan vara privata utförare. Regeringen anser att denna ordning är ändamålsenlig och att det ur ett medborgarperspektiv vore olämpligt att komplicera begreppsbyggnaden med att skapa begrepp för olika kategorier av privata utförare.

Den föreslagna definitionen innebär att kommunala företag, dvs. hel- eller delägda kommunala bolag, stiftelser som en kommun eller ett landsting ensamt eller tillsammans med någon annan har bildat för en kommunal angelägenhet eller en förening där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan inte är privata utförare. Vården av kommunala angelägenheter kan överlämnas även till sådana kommunala bolag, stiftelser och föreningar.

I samband med förslaget att införa det nya begreppet privata utförare bör enligt regeringens mening regleringen av de kommunala företagen göras mer pedagogisk och språkbruket moderniseras. Det faktum att utredningen i samband med sitt slutbetänkande ska göra en lagteknisk översyn av KL som helhet utgör enligt regeringens mening inget hinder mot detta.

Kontroll och uppföljning av privata utförares verksamhet

Regeringen skriver att allt mer verksamhet lämnas över till privata utförare och att kraven på att kommuner och landsting ska hantera verksamhet som inte

bedrivs i egen regi ökar. De utvärderingar som gjorts visar på en splittrad bild av hur bra kommuner och landsting är på att följa upp verksamhet som bedrivs av privata utförare. Vissa ligger långt framme med ambitiösa uppföljningssystem medan det finns brister i andras kontrollsystem. Ur ett medborgarperspektiv är det enligt utredningen centralt att alla kommuner och landsting systematiskt arbetar med frågan om kontroll och uppföljning av privata utförare.

Det föreslås en skärpning av den nuvarande skyldigheten i 3 kap. 19 § KL för fullmäktige att tillförsäkra kommunen möjlighet att kontrollera och följa upp verksamhet som lämnats över till privata utförare, genom att det i bestämmelsen i stället anges att kommunerna och landstingen ska kontrollera och följa upp sådan överlämnad verksamhet. Detta krav innebär att kommunerna och landstingen åläggs att bedriva ett strategiskt och systematiskt arbete kring hur de följer upp och i praktiken kontrollerar sina privata utförare.

Regeringen anser att det är centralt att alla kommuner och landsting systematiskt arbetar med frågan om kontroll och uppföljning av privata utförare. Av de undersökningar som utredningen redogjort för drar regeringen slutsatsen att det i många kommuner och landsting, trots en del goda exempel, för närvarande finns ett stort utrymme för förbättring av detta arbete.

Regeringen delar utredningens bedömning att kravet på uppföljning och kontroll inte ska utformas som ett krav på exakta och omfattande uppföljningsåtgärder. Med hänsyn till det kommunala självstyret framstår det enligt regeringens mening som ett oproportionerligt ingripande med en detaljerad styrning i lag av hur kommunerna ska bedriva kontroll och uppföljning. Vidare innebär omfattningen av den kommunala sektorns olika verksamheter att sådana krav riskerar att bli alltför omfattande och detaljerade. Till detta kommer att de lagar som utgör den specialreglerade kompetensen till viss del får anses innebära en styrning av uppföljningsarbetet i form av målsättningsstadganden och kvalitetskrav m.m. Utformningen av kommunernas och landstingens uppföljning och kontroll måste således anpassas till sådana krav i speciallagstiftningen. Det är viktigt att låta kommuner och landsting utforma sin egen uppföljning och kontroll inom ramen för självstyret och med anpassning till lokala förhållanden, och regeringen menar således att det föreslagna kravet på uppföljning och kontroll inte kan ges en alltför detaljerad eller detaljstyrande prägel. KL är en ramlag och det centrala är enligt regeringens mening att det i lag tydligt framgår att kommuner och landsting har en skyldighet att arbeta med uppföljning och kontroll.

Program för strategisk uppföljning

En väl fungerande kontroll och uppföljning förutsätter enligt regeringens mening även ett strategiskt förhållningsätt. Fullmäktige ska enligt förslaget för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

Regeringen skriver att förslaget visserligen innebär en formell styrning av de kommunala beslutsprocesserna men betonar att förslaget likväl innebär en stor frihet för kommuner och landsting att utarbeta sina egna program såväl till utformning som till innehåll. Utöver kravet på beslut i fullmäktige varje mandatperiod anser regeringen inte att några andra formkrav bör ställas på de föreslagna programmen.

Gränsdragningen mellan statlig tillsyn och kommunal kontroll och uppföljning

Regeringen anser att de övergripande principerna för fördelning av ansvar mellan statlig tillsyn och kommunal kontroll inte bör förändras.

Medborgarna har enligt regeringen rätt att förvänta sig att kommuner och landsting har ett övergripande ansvar för den verksamhet de bedriver i såväl egen regi som genom privata utförare. I detta ansvar är frågan om huruvida verksamheten bedrivs i överensstämmelse med föreskrifterna på området en ofrånkomlig del. Enligt regeringens mening är det inte rimligt att inskränka detta ansvar. Utöver det skulle även en sådan lösning, såsom utredningen framfört, komma att innebära gränsdragningsproblem eftersom det inte går att dra en skarp gräns mellan krav på verksamheten som faller inom ramen för tillsynsmyndighetens tillsyn och krav som enbart är tillkommande kvalitets- eller effektivitetskrav från huvudmannen. Regeringen anser att det behövs både en statlig tillsyn och en kommunal kontroll av om verksamhet bedrivs i överensstämmelse med föreskrifterna på området. Detta tjänar till att förbättra efterlevnaden av regelverket inom hälso- och sjukvårds- samt socialtjänstområdet. På grund av den mycket stora omfattningen av dessa verksamheter har den statliga tillsynen inte möjlighet att granska varje enskilt objekt varje år och är även i övrigt begränsad i olika avseenden. Kommunernas och landstingens kontroll och uppföljning fyller här således en viktig funktion inte minst till följd av att kommunerna och landstingen befinner sig närmare den enskilde privata utförarens verksamhet. Regeringen anser därför att det inte är möjligt att dra en tydlig gräns mellan det statliga tillsynsansvaret och det kommunala huvudmannskapet.

En utökad informationsplikt

Regeringen föreslår att när enskilda kan välja mellan olika utförare av tjänster, ska den ansvariga nämnden lämna information om samtliga utförare. Sådan information till de enskilda ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

Regeringens bedömning är att kommunernas och landstingens informationsskyldighet genom lagreglering bör göras heltäckande och tillämplig för alla de situationer när en kommun eller ett landsting beslutar att erbjuda en enskild möjlighet att välja mellan olika utförare av en kommunal nämnds tjänster. Kraven på hur informationen ska lämnas ska vidare göras enhetliga. En ordning där kommunernas och landstingens informationsskyldighet beror

på hur systemet utformats eller inom vilket område verksamheten bedrivs är inte bra ur ett medborgarperspektiv, menar regeringen.

Förslaget innebär att det inträder en informationsskyldighet när den ansvariga nämnden i kommunen eller landstinget har fattat ett särskilt beslut om att enskilda själva ska få välja mellan olika utförare för vissa angivna kommunala tjänster. Det kan exempelvis handla om att enskilda ges möjlighet att välja mellan en tjänst som bedrivs i egen regi av kommunen och en tjänst som bedrivs av en privat utförare som upphandlats enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU). Bestämmelsen omfattar även den situation där valet enbart avser olika kommunala utförare, t.ex. olika kommunala äldreboenden. Med utförare avses i ett sådant fall de olika kommunala äldreboendena.

Ett förtydligat ansvar för att säkerställa allmänhetens insyn

Regeringen anser att det är viktigt att det tydligt framgår i lag att kommunerna och landstingen ska tillförsäkra sig information när kommunala verksamheter överlämnas till privata utförare. Detta eftersom verksamheter som bedrivs av privata utförare inte omfattas av offentlighetsprincipen.

Enligt den nuvarande insynsbestämmelsen i 3 kap. 19 a § KL, som är av målsättningskaraktär, ska kommunerna och landstingen beakta intresset av att genom avtalet tillförsäkra allmänheten dess behov av insyn i hur verksamheten bedrivs.

Regeringen anser att det inte endast ska vara en målsättning för kommunerna och landstingen att tillförsäkra sig information som möjliggör insyn för allmänheten. Det ska tvärtom vara ett krav vid varje upphandling som rör överlämnande av vården av kommunala angelägenheter. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att om en kommun eller ett landsting sluter ett sådant avtal med en privat utförare ska kommunen respektive landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

Ett alternativ till att reglera krav på insyn i avtal mellan en kommun eller ett landsting och privata utförare är att hantera frågan om insyn genom att införa ett krav på en offentlighetsprincip hos privata utförare. Utredningen har i sitt betänkande resonerat kring denna möjlighet men har dock gjort bedömningen att detta inte är en möjlig väg att gå då det finns grundläggande rättsliga skillnader mellan hur verksamhet bedrivs i en kommun eller ett landsting och i ett privat företag. Regeringen instämmer i att detta inte är oproblematiskt. Offentlighetsprincipen innebär ett grundläggande krav på öppenhet i kommunal verksamhet. Allmänheten har rätt att ta del av innehållet i allmänna handlingar om detta inte omfattas av sekretess. Den omvända principen gäller hos privata utförare. Någon rätt att få del av information i handlingar finns inte. Den arbetsrättsliga lojalitetsplikten och bestämmelserna i lagen om skydd för företagshemligheter kan tvärtom ställa krav på de anställda i privata företag att inte delge information och handlingar som begärs av enskilda. För en privat utförare kan en kommunal entreprenad vidare utgöra en mycket begränsad del

av verksamheten. Ett krav på att tillämpa offentlighetsprincipen skulle då kunna innebära att information som rör helt andra affärsrelationer skulle behöva offentliggöras. Vidare skulle detta kunna bli mycket kostsamt genom att en kraftigt ökad administrativ börda tillkommer för privata utförare. En privat utförare har inte nödvändigtvis samma system för exempelvis dokumentation och diarieföring som en kommunal förvaltning. Att införa ett krav på att privata utförare ska tillämpa offentlighetsprincipen är följaktligen enligt regeringens bedömning inte i detta läge det mest fördelaktiga alternativet för att tillse att kommuner och landsting kan tillförsäkra allmänheten insyn.

Insyn i kommunala företag

Regeringen anser att allmänheten ska ges möjlighet till insyn i sådan verksamhet som hel- eller delägda kommunala bolag eller sådana stiftelser eller föreningar som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ KL (kommunala företag) lämnar över till privata utförare genom avtal. Privata utförare som anlitas av kommunala företag omfattas dock inte av insynsbestämmelsen i nuvarande 3 kap. 19 a § KL. Denna bestämmelse gäller endast om en kommun eller ett landsting sluter avtal med en privat utförare.

I 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, finns en bestämmelse som innebär att offentlighetsprincipen gäller i aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där kommuner utövar ett rättsligt bestämmande inflytande. I delägda bolag, stiftelser eller föreningar som inte omfattas av offentlighetsprincipen gäller i stället att kommunen ska verka för att allmänheten ska få insyn på samma grunder som gäller för myndigheter. Dessa bestämmelser tar emellertid inte sikte på de privata utförare som de kommunala företagen i sin tur anlitar som underentreprenörer.

Även den verksamhet som privata utförare bedriver i dessa situationer är som huvudregel finansierad av offentliga medel, och regeringen anser därför att det är en brist i nuvarande lagstiftning att allmänheten inte har någon insyn i dessa. I vissa kommuner ansvarar kommunala företag för upphandling av tjänster som i andra kommuner upphandlas av nämnder. Det är enligt regeringens mening inte godtagbart att kommunerna och landstingen inte ska vara skyldiga att tillgodose behov av insyn bara för att verksamheten bedrivs av ett kommunalt företag.

Att utsträcka offentlighetsprincipen till privata utförare i egenskap av underentreprenör till helägda kommunala företag är inte en framkomlig väg av samma skäl som redovisats i avsnittet om ett förtydligt ansvar för att säkerställa allmänhetens insyn, menar regeringen. Inte heller är det enligt regeringen lämpligt att kommunerna när det gäller delägda kommunala företag ska verka för att offentlighetsprincipen blir tillämplig på samma sätt som gäller för myndigheter. Regeringen anser att det är mer rimligt att kommunerna och landstingen ska se till att kommunala företag ger allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över till privata utförare och föreslår därför att fullmäktige ska vara skyldig att säkerställa denna insyn.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Av 14 kap. 3 § regeringsformen (RF) framgår att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett den. Bestämmelsen ger uttryck för en proportionalitetsprincip i fråga om inskränkningar i den kommunala självstyrelsen. Justitieombudsmannen (JO) har anfört att en utförligare analys av konsekvenserna för den kommunala självstyrelsen hade varit önskvärd. Regeringen, som instämmer i att förändringar som berör den kommunala självstyrelsen måste övervägas noga såväl vad avser inskränkningens omfattning och konsekvenser som dess proportionalitet, gör följande bedömning i propositionen:

Förslagen att kommuner och landsting ska vara skyldiga att följa upp verksamhet som överlämnas till privata utförare och att fullmäktige ska anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare, innebär ett krav på uppföljning samt att ett program måste utarbetas. Skärpningen av kravet på kontroll och uppföljning innebär en viss inskränkning i det kommunala självstyret. Kravet på att fullmäktige ska anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare är en ny uppgift som även det utgör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

Jämtlands läns landsting anför att de föreslagna reglerna om mål och riktlinjer och om uppföljning och kontroll har betydande inverkan på den kommunala självstyrelsen. Regeringens förslag i denna del utgår ifrån medborgarnas berättigade förväntningar att kommuner och landsting aktivt och strategiskt följer upp att de kommunala angelägenheterna som överlämnats till privata utförare sköts på ett tillfredställande sätt. En sådan uppföljning är också enligt regeringens mening central ur ett kommunaldemokratiskt perspektiv. Vidare har regeringen, utifrån utredningens arbete, kunnat konstatera att det i dagsläget finns brister i kommuner och landstings kontroll och uppföljning. De föreslagna inskränkningarna i självstyrelsen i denna del måste mot denna bakgrund anses vara nödvändiga. När inskränkningar i den kommunala självstyrelsen görs, innebär proportionalitetsprincipen att den för den kommunala självstyrelsen minst ingripande åtgärden ska väljas. *Kävlinge kommun* anför att förslaget inte bara ålägger kommunen att kontrollera och följa upp privata utförare utan även hur detta ska ske. Regeringens förslag innebär visserligen att kommuner och landsting åläggs att ta fram program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Som regeringen tidigare anfört är det föreslagna fullmäktigeprogrammet dock nödvändigt för att tydligt koppla ihop frågorna om kontroll och uppföljning med frågan om allmänhetens insyn. Eftersom det ankommer på kommuner och landsting att själva utforma sina program anser regeringen att den för den kommunala självstyrelsen minst ingripande åtgärden har valts. Till detta kommer att det även fortsatt är fullmäktige som bedömer vilka resurser som ska läggas på kontroll och uppföljning.

Det nya kravet på att ge brukarinformation när det finns möjligheter att välja mellan olika utförare även i sådana situationer som inte regleras av LOV innebär en inskränkning av den kommunala självstyrelsen. Mot bakgrund av att det även fortsättningsvis är upp till varje kommun eller landsting att avgöra om enskilda ska erbjudas att välja utförare är denna inskränkning dock att anse som begränsad. Med beaktande av detta anser regeringen att brukarnas behov av god information i en valsituation väger över på ett sådant sätt att denna inskränkning får betraktas som proportionerlig.

Kravet att kommuner och landsting ska vara skyldiga att tillgodose allmänhetens behov av insyn i verksamhet som överlämnas till privata utförare, av kommuner och landsting samt kommunala företag, är en skärpning av en sedan tidigare existerande skyldighet. Mot bakgrund av detta får den inskränkning som skärpningen innebär enligt regeringens bedömning anses vara av begränsad omfattning. Det medborgerliga intresset av insyn i verksamhet som finansieras av skattemedel måste i detta fall bedömas väga över den mycket begränsade inskränkning i självstyret som förslaget innebär.

Bergs kommun anser att de framlagda förslagen kommer att göra kommunen mer kringskuren gällande sitt självstyre. Regeringen delar inte denna bedömning. Förslagen innebär, enligt regeringens mening, enbart ett mindre ingrepp i självstyrelsen och regeringen har också konsekvent valt åtgärder som inskränker den kommunala självstyrelsen i så liten utsträckning som möjligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är bra att uppföljningen och kontrollen av privata utförare förbättras och att allmänhetens insyn i privata utförarens verksamhet ökar. Utskottet tillstyrker därför lagförslagen i propositionen.

Det kommunala huvudmannaskapet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionen.
Jämför reservation (SD).

Propositionen

I propositionen anförs att det i delbetänkandet från Utredningen om en ny kommunallag föreslogs att det kommunala huvudmannaskapet skulle förtydligas. Utredningen föreslog att när en kommun eller ett landsting lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till privata utförare ska det i kommunallagen, hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och tandvårdslagen tydliggöras att kommunen respektive landstinget bibehåller sitt huvudmannaskap om inte annat är särskilt stadgat.

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran. Ett antal remissinstanser invänder att begreppet huvudmannaskap inte är tillräckligt tydligt definierat, däribland Justitieombudsmannen som anför att det är oklart vad som avses med huvudmannaskap. Ett antal remissinstanser, bl.a. Västra Götalands läns landsting och Sveriges Kommuner och Landsting anför att det bör övervägas om ett annat begrepp än huvudmannaskap kan användas eftersom begreppet huvudman redan förekommer i annan lagstiftning.

Regeringen anser att ett förtydligande i lag av att kommuner och landsting är huvudmän för kommunala angelägenheter som överlämnas till en privat utförare kräver ytterligare överväganden.

Regeringen konstaterar att rättsläget redan i dag innebär att kommuner och landsting är huvudmän för alla sina angelägenheter oavsett vem som är utförare. Huvudmannaskapet för verksamhet som överlämnas till privata utförare är, enligt regeringens mening, en viktig princip för att garantera demokratisk kontroll, god kvalitet och regelefterlevnad i den kommunala verksamheten. Detta ansvar föreligger även om överlämnandet föranleds av lagstiftning som ålägger kommuner eller landsting att införa obligatoriska valfrihetssystem.

Vidare anför regeringen att kommunen eller landstinget är huvudman även för angelägenheter som har lämnats över till en privat utförare, vilket innebär att kommunen respektive landstinget bibehåller det övergripande ansvaret gentemot medlemmarna i kommunen eller landstinget för uppgifter inom den kommunala verksamheten som lämnats över till en privat utförare. Detta innebär att kommunen alltid behåller det politiska ansvaret för sådan verksamhet; kommunen eller landstinget bestämmer om verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet när den utförs av en privat utförare. Den privata utföraren tillhandahåller en kommunal tjänst, och kommunen eller landstinget behåller det övergripande ansvaret på samma sätt som när verksamhet bedrivs i egen regi. Av huvudmannaskapet följer ett antal generella skyldigheter. Huvudmannaskapet innebär en skyldighet att utforma förfrågningsunderlag och avtal på så sätt att verksamheten hos de privata utförarna kvalitetsmässigt bedrivs på den av kommunen eller landstinget önskade nivån. Huvudmannaskapet innebär således enligt regeringen att kommuner och landsting har det övergripande politiska ansvaret för den kommunala verksamheten. I detta ansvar ingår att bestämma verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet. Vidare ingår att kontrollera och följa upp att verksamheten som bedrivs av privata utförare följer de föreskrifter som finns på området samt de andra krav som följer av det avtal som slutits med den privata utföraren. Ansvaret för verksamheten fullföljs genom att kommuner och landsting utformar förfrågningsunderlag och avtal på ett sådant sätt att den privata utföraren ges en skyldighet att bedriva verksamheten i enlighet med mål, inriktning, omfattning och kvalitet som kommunen eller landstinget har bestämt. Ansvaret för att kontrollera och följa upp fullgörs genom ett strategiskt och aktivt uppföljningsarbete.

Vidare skriver regeringen att det centrala syftet med utredningens förslag är att i lagstiftning tydligt markera att när vården av en kommunal angelägenhet överlämnats till en privat utförare, är den verksamhet som den privata utföraren bedriver fortfarande en uppgift som kommunen eller landstinget ansvarar för. Utredningen har också funnit att det är önskvärt att detta ansvar förtydligas med ett samlat begrepp i den berörda lagstiftningen.

Eftersom syftet med den lagändring som föreslagits av utredningen är att tydliggöra ett redan föreliggande ansvar för kommuner och landsting är det, enligt regeringens mening, av central betydelse att en eventuell lagändring

verkligen innebär ett sådant förtydligande. Regeringen kan konstatera att utredningens förslag till ett förtydligande ur en systematisk synvinkel inte innebär en tillräckligt tydlig reglering. Eftersom det främsta syftet med utredningens förslag är att åstadkomma ett förtydligande och införandet av ett samlande centralt begrepp, motverkar en otydlig systematik förslaget syfte. Regeringen anser mot denna bakgrund att utredningens förslag till förtydligande av det kommunala huvudmannaskapet inte bör genomföras. Regeringen instämmer dock i utredningens bedömning att det ur ett medborgarperspektiv är en brist att detta ansvar uttrycks på delvis olika sätt i lagstiftningen och avser därför att även i fortsättningen följa denna fråga. Det bör enligt regeringen i sammanhanget framhållas att den omständigheten att något förslag inte läggs i denna del inte innebär någon begränsning eller förändring av det ansvar som kommunerna och landstingen har som huvudmän för sina samtliga angelägenheter.

Motionen

I motion 2013/14:K21 av Per Ramhorn (SD) yrkas ett tillkännagivande om att utreda hur huvudmannaskapet kan förtydligas.

Motionären menar att det är positivt att öka allmänhetens insyn i privata utförarens verksamhet och att förbättra kontroll och uppföljning av utförarna. Han ser det däremot som problematiskt att ett förtydligande av ansvaret saknas när en modernisering och ett förtydligande av bl.a. kommunallagen ska genomföras. Det har enligt motionären framkommit att ett antal remissinstanser anser att begreppet huvudmannaskap är problematiskt och att det finns tveksamheter kring begreppet. Det uttrycks på olika sätt i lagstiftningen och det har vid ett antal tillfällen påpekats att det finns brister i huvudmannaskapet. Motionären anser därför att det ansvar som huvudmannaskapet innebär för en kommun eller ett landsting bör förtydligas.

Motionären anser därför att det är nödvändigt att det ges ett särskilt uppdrag för att utreda hur ett förtydligande av huvudmannaskapet kan införas i kommunallagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om stöd och service till funktionshindrade, socialtjänstlagen och tandvårdslagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att följa frågan om det kommunala huvudmannaskapet och är inte nu berett att föreslå att det tillsätts en särskild utredning om frågan. Med detta avstyrks motion 2013/14:K21.

Reservationen

Det kommunala huvudmannaskapet, punkt 2 (SD)

av Jonas Åkerlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:K21 av Per Ramhorn (SD).

Ställningstagande

Jag anser att det är problematiskt att ansvaret för kommunerna och landstingen – huvudmannaskapet – inte förtydligas i samband med att uppföljningen och kontrollen av privata utförare förbättras. Ett antal remissinstanser anser att begreppet huvudmannaskap inte är tillräckligt tydligt definierat och att det är oklart vad som avses med huvudmannaskap. Det uttrycks på olika sätt i lagstiftningen och det har vid ett antal tillfällen påpekats att det finns brister i huvudmannaskapet.

Mot den bakgrunden anser jag att det är nödvändigt att regeringen ger ett särskilt uppdrag för att utreda hur ett förtydligande av huvudmannaskapet kan införas i kommunallagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om stöd och service till funktionshindrade, socialtjänstlagen och tandvårdslagen.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Privata utförare av kommunal verksamhet (V)

Mia Sydow Mölleby (V) anför:

5 Trots min kritiska inställning till privata utförare av kommunal verksamhet välkomnar jag regeringens förslag som innehåller vissa förbättringar avseende insyn, kontroll och uppföljning av sådan verksamhet jämfört med hur det ser ut i dag.

10 Förslagen är ett steg i rätt riktning, men propositionen illustrerar också tydligt de problem som privatiseringar innebär. Kommunerna som alltjämt är huvudman för dessa verksamheter har haft stora svårigheter att utöva den kontroll som huvudmannaskapet kräver. Vinstdrivande aktiebolag är i första hand ansvariga inför aktieägarna i företagen i stället för inför kommunen eller medborgarna. Därför menar jag att sådana bolag inte ska få verka inom välfärds-

15 varje enskild kommun att avgöra om och i vilken utsträckning verksamhet ska bedrivas i privat regi.

BILAGA 1

5 Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:118 Privata utförare av kommunal verksamhet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kommunal-lagen (1991:900).
- 10 2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).
- 15 4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tandvårdsla-gen (1985:125).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänst-lagen (2001:453).
- 20 7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i naturgaslagen (2005:403).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fjärrvärme-lagen (2008:263).

Följdmotionen

25 *2013/14:K21 av Per Ramhorn (SD):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i mot-
tionen om att utreda hur det i kommunallagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen
om stöd och service till funktionshindrade, socialtjänstlagen och tandvårdsla-
gen kan göras ett förtydligande om huvudmannaskapet.

30

Regeringens lagförslag

1 Lag om ändring i kommunallagen (1991:900)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (1991:900)¹

dels att rubriken närmast före 3 kap. 19 § ska utgå,

dels att 3 kap. 16, 17, 18, 19 och 19 a §§, 4 kap. 6 a och 11 §§, 5 kap. 23 och 53 §§, 6 kap. 1–1 b §§, 9 kap. 9, 16 och 22 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 16 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 3 kap. 16 a, 18 a–18 c och 19 b §§ och 6 kap. 8 a §, samt närmast före 3 kap. 16 a, 18 b och 18 c §§ och 6 kap. 8 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kommunala företag

3 kap.

Överlämnande av vården av kommunala angelägenheter

16 §²

Kommuner och landsting får efter beslut av fullmäktige lämna över vården av en kommunal angelägenhet, *för vars handhavande särskild ordning inte föreskrivits, till ett aktiebolag, ett handelsbolag, en ekonomisk förening, en ideell förening, en stiftelse* eller en enskild individ.

Vården av en angelägenhet som innefattar myndighetsutövning får dock enligt 12 kap. 4 § regeringssformen överlämnas endast om det finns stöd för det i lag.

Bestämmelser om allmänhetens rätt att ta del av handlingar hos vissa *kommunala företag* finns i 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Kommuner och landsting får efter beslut av fullmäktige lämna över vården av en kommunal angelägenhet till *en juridisk person* eller en enskild individ.

Om det i lag eller förordning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd eller om den innefattar myndighetsutövning, får den dock inte överlämnas med stöd av denna bestämmelse.

Bestämmelser om allmänhetens rätt att ta del av handlingar hos vissa *juridiska personer enligt 3 kap. 16 a–18 b §§*, finns i 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

¹ Lagen omtryckt 2004:93.

² Senaste lydelse 2010:1429.

*Kommunala bolag**16 a §*

Med ett helägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier.

Med ett delägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag eller handelsbolag där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan.

17 §³

Om en kommun eller ett landsting med stöd av 16 § lämnar över vårdn av en kommunal angelägenhet till ett *aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier*, ska fullmäktige

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter, *och*
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

Om en kommun eller ett landsting med stöd av 16 § lämnar över vårdn av en kommunal angelägenhet till ett *helägt kommunalt bolag*, ska fullmäktige

3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas,
5. utse minst en lekmannarevisor, *och*
6. se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Fullmäktige ska också utse minst en lekmannarevisor i aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier.

Första stycket tillämpas också när kommunen ensam eller landstinget ensamt bildar en

³ Senaste lydelse 2012:390. Ändringen innebär bl.a. att andra, tredje och fjärde styckena upphävs.

stiftelse för en kommunal angelägenhet. Det som anges om bolagsordningen i första stycket ska i stället avse stiftelseförordnandet eller stiftelseurkunden. Fullmäktige ska även utse minst en revisor i en sådan stiftelse.

Till lekmannarevisor i aktiebolaget eller revisor i stiftelsen ska fullmäktige utse någon av de revisorer som enligt 9 kap. 1 § valts för granskning av styrelsen och övriga nämnders verksamhet.

18 §⁴

Innan vården av en kommunal angelägenhet lämnas över till ett bolag eller en förening där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan, ska fullmäktige se till att den juridiska personen blir bunden av de villkor som avses i 17 § i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

Detsamma gäller, om kommunen eller landstinget tillsammans med någon annan bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet.

I fråga om sådana juridiska personer som avses i första och andra styckena och som inte omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska fullmäktige verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos företaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

Innan vården av en kommunal angelägenhet lämnas över till ett delägt kommunalt bolag, ska fullmäktige se till att bolaget blir bundet av de villkor som avses i 17 § i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

I delägda kommunala bolag som inte omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska fullmäktige verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

⁴ Senaste lydelse 2009:447. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

18 a §

Till lekmanarevisor i hel- eller delägda kommunala bolag ska fullmäktige utse någon av de revisorer som enligt 9 kap. 1 § valts för granskning av styrelsen och övriga nämnders verksamhet.

*Stiftelser och föreningar**18 b §*

Vad som anges i 17 § 1–4 och 6 gäller också när kommunen ensam eller landstinget ensamt bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet. Fullmäktige ska även utse minst en revisor i en sådan stiftelse. Till revisor i stiftelsen ska fullmäktige utse någon av de revisorer som enligt 9 kap. 1 § valts för granskning av styrelsen och övriga nämnders verksamhet.

Vad som anges i 18 § gäller också en förening där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan och om kommunen eller landstinget tillsammans med någon annan bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet.

Vad som anges i 17 § om bolagsordningen ska vid tillämpningen av första och andra styckena i stället avse stadgarna i en förening och stiftelseförordnandet eller stiftelseurkunden i en stiftelse.

*Privata utförare**18 c §*

Med en privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet enligt 16 §. Med en privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag och inte heller en sådan stiftelse eller förening som avses i 18 b §.

Kommunala entreprenader

19 §

Innan en kommun eller ett landsting lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till någon annan än som avses i 17 och 18 §§ skall fullmäktige se till att kommunen respektive landstinget tillförsäkras en möjlighet att kontrollera och följa upp verksamheten.

När vården av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare ska kommunen respektive landstinget kontrollera och följa upp verksamheten.

19 a §

Om en kommun eller ett landsting sluter avtal med någon annan än som avses i 17 och 18 §§ om att denne skall utföra en kommunal angelägenhet skall kommunen eller landstinget beakta intresset av att genom avtalet tillförsäkras information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i hur angelägenheten utförs.

Om en kommun eller ett landsting sluter avtal med en privat utförare, ska kommunen respektive landstinget genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

19 b §

Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

4 kap.6 a §⁵

Den som är vald till ledamot eller ersättare i fullmäktige är inte valbar som revisor inom den kommunen eller det landstinget.

Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget är inte valbar som revisor för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten. Detsamma gäller make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller andra närstående till den redovisningsskyldige.

⁵ Senaste lydelse 2010:51.

Den som är vald till revisor är inom den kommunen eller det landstinget inte valbar som

1. ledamot eller ersättare i en nämnd eller en fullmäktigeberedning, eller

2. ledamot eller ersättare i ett *sådant företag* som avses i 3 kap. 17 och 18 §§. 2. ledamot eller ersättare i *en sådan juridisk person* som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§.

11 §

Förtroendevalda har rätt till den ledighet från sina anställningar som behövs för att de *skall* kunna fullgöra sina uppdrag. Ledigheten *skall* omfatta tid för

1. möten i kommunala organ,
2. andra möten som är nödvändiga för uppdragen,
3. resor till och från mötena, och
4. behövlig dygnsvila omedelbart före eller efter mötena.

Rätt till ledighet enligt första stycket *skall* gälla även av fullmäktige utsedda styrelseledamöter, styrelsesuppleanter och lekmannarevisorer eller motsvarande andra revisorer och deras suppleanter i sådana juridiska personer som avses i 3 kap. 17 och 18 §§.

Förtroendevalda har rätt till den ledighet från sina anställningar som behövs för att de *ska* kunna fullgöra sina uppdrag. Ledigheten *ska* omfatta tid för

Rätt till ledighet enligt första stycket *ska* gälla även av fullmäktige utsedda styrelseledamöter, styrelsesuppleanter och lekmannarevisorer eller motsvarande andra revisorer och deras suppleanter i sådana juridiska personer som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§.

5 kap.

23 §⁶

Ärenden i fullmäktige får väckas av

1. en nämnd,
2. en ledamot genom motion,
3. revisorer, om ärendet gäller förvaltning som har samband med revisionsuppdraget eller om ärendet gäller granskningen,
4. en fullmäktigeberedning, om fullmäktige har föreskrivit det,
5. den som är folkbokförd i kommunen eller i en kommun inom landstinget, om fullmäktige har beslutat det (medborgarförslag,) eller
6. styrelsen i *ett sådant företag* som avses i 3 kap. 17 och 18 §§, om fullmäktige har beslutat det för särskilda fall.
6. styrelsen i *en sådan juridisk person* som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§, om fullmäktige har beslutat det för särskilda fall.

Ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga får i fullmäktige också väckas av minst tio procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar (folkinitiativ). Initiativet ska vara skriftligt, ange den aktuella frågan samt innehålla initiativtagarnas egenhändiga namn-

⁶ Senaste lydelse 2010:1414.

teckningar, uppgifter om när namnteckningarna gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.

Vid beräkningen av antalet initiativtagare ska endast de räknas med som har skrivit under initiativet under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

53 §

Fullmäktige får besluta att ordföranden i en nämnd får överlåta besvarandet av en interpellation till en av fullmäktige utsedd ledamot i styrelsen för ett *sådant företag* som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ eller till ordföranden i styrelsen eller annan nämnd i ett kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

Fullmäktige får besluta att ordföranden i en nämnd får överlåta besvarandet av en interpellation till en av fullmäktige utsedd ledamot i styrelsen för *en sådan juridisk person* som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ eller till ordföranden i styrelsen eller annan nämnd i ett kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

6 kap.

1 §⁷

Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana *företag* som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana *juridiska personer* som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i.

1 a §⁸

Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 3 kap. 16 a § pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

⁷ Senaste lydelse 2009:48.

⁸ Senaste lydelse 2012:390.

1 b §⁹

Styrelsen ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 3 kap. 17 och 18 §§ är uppfyllda i fråga om sådana aktiebolag som avses i dessa bestämmelser.

Styrelsen ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 3 kap. 17, 18 och 18 a §§ är uppfyllda i fråga om sådana aktiebolag som avses i dessa bestämmelser.

Information till enskilda

8 a §

När enskilda kan välja mellan olika utförare av nämndens tjänster, ska nämnden lämna information om samtliga utförare om inte annat är särskilt föreskrivet.

Sådan information ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

9 kap.

9 §¹⁰

Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i *företag* enligt 3 kap. 17 och 18 §§, även verksamheten i de *företagen*.

Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i *juridiska personer* enligt 3 kap. 16 a–18 b §§, även verksamheten i de *juridiska personerna*.

Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Om revisorerna i sin granskning finner att det föreligger misstanke om att brott av förmögenhetsrättslig karaktär förövats eller om att allmän förvaltningsdomstols avgörande åsidosatts, *skall* de anmäla förhållandet till berörd nämnd. Om

Om revisorerna i sin granskning finner att det föreligger misstanke om att brott av förmögenhetsrättslig karaktär förövats eller om att allmän förvaltningsdomstols avgörande åsidosatts, *ska* de anmäla förhållandet till berörd nämnd. Om

⁹ Senaste lydelse 2012:390.

¹⁰ Senaste lydelse 2006:369.

nämnden efter en sådan anmälan inte vidtar åtgärder utan oskäligt dröjsmål, är revisorerna skyldiga att rapportera det till fullmäktige. Revisorerna får dock underlåta att anmäla misstanke om brott till fullmäktige om nämnden funnit att det inte föreligger en sådan misstanke.

nämnden efter en sådan anmälan inte vidtar åtgärder utan oskäligt dröjsmål, är revisorerna skyldiga att rapportera det till fullmäktige. Revisorerna får dock underlåta att anmäla misstanke om brott till fullmäktige om nämnden funnit att det inte föreligger en sådan misstanke.

16 §¹¹

Revisorerna *skall* varje år till fullmäktige avge en berättelse med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående budgetåret.

De sakkunnigas rapporter *skall* fogas till revisionsberättelsen.

Granskningsrapport enligt 10 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551) som har lämnats för ett aktiebolag som avses i 3 kap. 17 eller 18 § *skall* också fogas till revisionsberättelsen.

Revisionsberättelsen för sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget ingår i *skall* också fogas till revisorernas berättelse utom i det fall som avses i 9 kap. 20 §. Vidare *skall* revisionsberättelsen för aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening och stiftelse till vilken kommunen eller landstinget lämnat över vården av en kommunal angelägenhet enligt 3 kap. 17 eller 18 § fogas till revisionsberättelsen

Revisorerna *ska* varje år till fullmäktige avge en berättelse med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående budgetåret.

De sakkunnigas rapporter *ska* fogas till revisionsberättelsen.

Granskningsrapport enligt 10 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551) som har lämnats för ett aktiebolag som avses i 3 kap. 16 a § *ska* också fogas till revisionsberättelsen.

Revisionsberättelsen för sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget ingår i *ska* också fogas till revisorernas berättelse utom i det fall som avses i 9 kap. 20 §. Vidare *ska* revisionsberättelsen för aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening och stiftelse till vilken kommunen eller landstinget lämnat över vården av en kommunal angelägenhet enligt 3 kap. 16 a–18 b §§ fogas till revisionsberättelsen.

22 §¹²

Revisorer i ett kommunalförbund är skyldiga att på begäran lämna upplysningar till de förtroendevalda revisorerna i varje kommun eller landsting som är medlem i kommunalförbundet. Skyldigheten gäller upplysningar om

1. kommunalförbundets angelägenheter, samt
2. sådana *företag* som omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och som omfattas av 2 kap. 3 §

¹¹ Senaste lydelse 2006:369.

¹² Senaste lydelse 2009:447.

sekretesslagen (2009:400) och till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och till vilka kommunalförbundet enligt (2009:400) och till vilka 3 kap. 17 eller 18 § lämnat över kommunalförbundet enligt 3 kap. vården av en kommunal 16 a–18 b §§ lämnat över vården angelägenhet. av en kommunal angelägenhet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015 i fråga om 6 kap. 8 a § och i övrigt den 1 januari 2015.
2. Den nya föreskriften i 3 kap. 17 § 6 tillämpas inte för verksamhet enligt avtal som ingåtts före den 1 januari 2015. Detta gäller även om ett sådant avtal har förlängts för tid från och med den 1 januari 2015.
3. Den nya föreskriften i 3 kap. 18 b § ska, såvitt den avser insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare inte tillämpas för de stiftelser som bildas före den 1 januari 2015.
4. För sådant avtal om överlämnande av vården av en kommunal angelägenhet som avses i 3 kap. 19 § som ingåtts före den 1 januari 2015 gäller äldre bestämmelser. Detta gäller även om ett sådant avtal har förlängts för tid från och med den 1 januari 2015.
5. För verksamhet enligt sådant avtal som avses i 3 kap. 19 a § som ingåtts före den 1 januari 2015 gäller äldre bestämmelser. Detta gäller även om ett sådant avtal har förlängts för tid från och med den 1 januari 2015.

2 Lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹³

Varje delegerad har en röst.

Rätt att delta i delegerades överläggningar men ej i besluten har även

1. ordföranden eller vice ordförande i arbetsutskott eller kommitté som avses i 14 § eller i kommunstyrelsen i en kommun som har valt delegerade,

2. ordföranden eller vice ordförande i annan nämnd eller i beredning i en kommun som har valt delegerade vid handläggningen av ett ärende som har beretts av nämnden eller beredningen och vid besvarandet av en interpellation som har framställts till ordföranden i nämnden eller beredningen,

3. ledamöter i det arbetsutskott som avses i 14 § eller i kommunstyrelsen i en kommun som har valt delegerade och sådana ledamöter i styrelsen för *ett sådant kommunalt företag* som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ kommunallagen (1991:900) vid besvarandet av en interpellation som har överlämnats för att besvaras av dem,

3. ledamöter i det arbetsutskott som avses i 14 § eller i kommunstyrelsen i en kommun som har valt delegerade och sådana ledamöter i styrelsen för *en sådan juridisk person* som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) vid besvarandet av en interpellation som har överlämnats för att besvaras av dem,

4. i den mån delegerade har beslutat det, ledamöter eller ersättare i ett arbetsutskott eller en kommitté som avses i 14 § eller i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, någon annan nämnd eller beredning i en kommun som har valt delegerade.

Delegerade får kalla en tjänsteman i en kommun som har valt delegerade eller en särskild sakkunnig för att meddela upplysningar vid ett sammanträde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

¹³ Senaste lydelse 1991:1694.

3 Lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Härigenom föreskrivs att 3 och 18 §§ hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)¹⁴ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹⁵

Varje landsting *skall* erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Detsamma gäller dem som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt *skall* landstinget verka för en god hälsa hos hela befolkningen. Vad som i denna lag sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting, i den mån inte annat följer av 17 §. Vad här sagts utgör inte hinder för annan att bedriva hälso- och sjukvård.

Landstingets ansvar omfattar dock inte sådan hälso- och sjukvård som en kommun inom landstinget har ansvar för enligt 18 § första och tredje styckena.

Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget ansvarar för enligt denna lag och *skall* därvid ange de särskilda villkor som gäller för överlämnandet. En uppgift som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till *ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse* eller en enskild individ.

Landstinget får även träffa överenskommelse med kommun, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att inom ramen för landstingets uppgifter enligt denna lag samverka i syfte att uppnå en effektivare användning

Varje landsting *ska* erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Detsamma gäller dem som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt *ska* landstinget verka för en god hälsa hos hela befolkningen. Vad som i denna lag sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting, i den mån inte annat följer av 17 §. Vad här sagts utgör inte hinder för annan att bedriva hälso- och sjukvård.

Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget ansvarar för enligt denna lag och *ska* därvid ange de särskilda villkor som gäller för överlämnandet. En uppgift som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till *en juridisk person* eller en enskild individ.

Landstinget får även träffa överenskommelse med kommun, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att inom ramen för landstingets uppgifter enligt denna lag samverka i syfte att uppnå en effektivare användning

¹⁴ Lagen omtryckt 1992:567.

¹⁵ Senaste lydelse 2007:403.

av tillgängliga resurser. Landstinget *skall* bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i sam-verkan. Enligt bestämmelser i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser får landstinget delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.

av tillgängliga resurser. Landstinget *ska* bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan. Enligt bestämmelser i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser får landstinget delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen. Vid en sådan granskning har Riksrevisionen rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

18 §¹⁶

Varje kommun ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som efter beslut av kommunen bor i en sådan boendeform eller bostad som avses i 5 kap. 5 § andra stycket, 5 kap. 7 § tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 socialtjänstlagen (2001:453). Varje kommun ska även i samband med dagverksamhet, som omfattas av 3 kap. 6 § socialtjänstlagen, erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som vistas där.

En kommun får även i övrigt erbjuda dem som vistas i kommunen hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård).

Landstinget får till en kommun inom landstinget överlåta skyldigheten att erbjuda sådan vård, som sägs i andra stycket, om landstinget och kommunen kommer överens om det. Överenskommelsen får avse även ansvar för förbrukningsartiklar som avses i 3 d §.

Kommunens ansvar enligt första och tredje styckena och kommunens befogenhet enligt andra stycket omfattar, med undantag för vad som anges i 26 d § tredje stycket, inte sådan hälso- och sjukvård som meddelas av läkare.

En kommun får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som kommunen ansvarar för enligt denna lag och ska därvid ange de särskilda villkor som gäller för överlämnandet. En uppgift som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till *ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse* eller en enskild individ.

En kommun får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som kommunen ansvarar för enligt denna lag och ska därvid ange de särskilda villkor som gäller för överlämnandet. En uppgift som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till en *juridisk person* eller en enskild individ.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

¹⁶ Senaste lydelse 2012:598.

4 Lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)

Härigenom föreskrivs att 5 § tandvårdslagen (1985:125) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Varje landsting *skall* erbjuda en god tandvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Det samma gäller dem som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt *skall* landstinget verka för en god tandhälsa hos befolkningen. Tandvård som landstinget självt bedriver benämns i denna lag folktandvård.

Vad som i denna lag sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting.

Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget och dess folktandvård ansvarar för enligt denna lag. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till *ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse* eller en enskild individ.

Föreslagen lydelse

5 §¹

Varje landsting *ska* erbjuda en god tandvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Det samma gäller dem som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt *ska* landstinget verka för en god tandhälsa hos befolkningen. Tandvård som landstinget självt bedriver benämns i denna lag folktandvård.

Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget och dess folktandvård ansvarar för enligt denna lag. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till en *juridisk person* eller en enskild individ.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

¹ Senaste lydelse 1997:995.

5 Lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 och 2 §§ ellagen (1997:857) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Ett sådant kommunalt företag som avses i 3 kap. 16–18 §§ kommunallagen (1991:900) får, utan hinder av bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

En sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) får, trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

1. produktion av och handel med el samt därmed sammanhängande verksamhet, eller

2. nätverksamhet i geografisk närhet till företagets nätverksamhet inom kommunen i syfte att uppnå en ändamålsenlig nätverksamhet.

2 §¹

Om ett sådant kommunalt företag som avses i 3 kap. 16–18 §§ kommunallagen (1991:900) bedriver sådan verksamhet som avses i 1 § 1, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt.

Om en sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) bedriver sådan verksamhet som avses i 1 § 1, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

¹ Senast lydelse 2008:265.

6 Lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §

Kommunen får sluta avtal med annan om att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten. Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till *ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse* eller en enskild individ.

Kommunen får sluta avtal med *någon* annan om att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten. Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till *andra juridiska personer* eller en enskild individ.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

7 Lag om ändring i naturgaslagen (2005:403)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 och 2 §§ naturgaslagen (2005:403) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §

Ett sådant kommunalt företag som avses i 3 kap. 16–18 §§ kommunallagen (1991:900) får, trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

En sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) får, trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar, utanför kommunens område bedriva

1. handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, eller

2. överföring av naturgas i geografisk närhet till företagets överföringsverksamhet inom kommunen i syfte att uppnå en ändamålsenlig överföringsverksamhet.

2 §

Om ett sådant kommunalt företag som avses i 3 kap. 16–18 §§ kommunallagen (1991:900) bedriver handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, skall verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt. Om företaget även bedriver sådan verksamhet som avses i 7 kap. 1 § 1 ellagen (1997:857), får företaget redovisa de berörda verksamheterna tillsammans.

Om en sådan juridisk person som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) bedriver handel med naturgas samt därmed sammanhängande verksamhet, ska verksamheten drivas på affärsmässig grund och redovisas särskilt. Om företaget även bedriver sådan verksamhet som avses i 7 kap. 1 § 1 ellagen (1997:857), får företaget redovisa de berörda verksamheterna tillsammans.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

8 Lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)

Härigenom föreskrivs att 38 § fjärrvärmelagen (2008:263) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<p>Om <i>ett kommunalt företag</i> som avses i 3 kap. 16–18 §§ kommunallagen (1991:900) bedriver fjärrvärmeverksamhet, ska verksamheten bedrivas på affärsmässig grund.</p>	<p>38 §</p>	<p>Om <i>en sådan juridisk person</i> som avses i 3 kap. 16 a–18 b §§ kommunallagen (1991:900) bedriver fjärrvärmeverksamhet, ska verksamheten bedrivas på affärsmässig grund.</p>
---	-------------	--

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.